

Ultima principia

V pozadí tohoto později tak často užívaného sousloví je „představa“ (spíš než opravdová myšlenka), že všechno to, co vidíme, slyšíme atd. kolem sebe, má nějaký počátek, buď jeden jediný anebo několik počátků. A protože k té „představě“ náleží i jakýsi spodní kauzalistický tón, neboť všechno má nějaký původ resp. nějaké počátky v čemsi předcházejícím, jenom že i to má zase nějaké své počátky, tak otázka je zaměřena na ten docela první počátek nebo na ty docela první počátky (všeho). A právě těm „prvním počátkům“ se začalo říkat „poslední počátky“, *ultima principia*. Je to zvláštní doklad toho, jak se dostáváme do potíží, když nebereme dost vážně čas, a to na rozdíl od dimenzí prostorových – a to snad ještě více. Tak jako někteří lidé mají trochu potíže s náležitým rozlišováním levé a pravé strany, tak lidé ovlivnění pojetím času jako pouhé dimenze mají potíže se svou vlastní perspektivou, zda se dívají dopředu jakožto do budoucnosti, anebo naopak jako k tomu dávnému, již pominulému, tedy do minulosti. Co je pro nás vlastně „vpředu“? To záleží na tom, jsme-li přednostně orientováni do minulosti nebo naopak do budoucnosti. Čili díváme-li se do minulosti, zatímco budoucnost necháváme jakoby „za sebou“, za svými zády, a odvracíme se tak do ní, anebo naopak jsme-li obráceni tváří do budoucnosti a minulost necháváme za sebou, za zády.

(Písek, 150626-1.)